

İnanç Turizmi Bağlamında Kentsel Turizm ve Kültürel Turizm: Konya Örneği

İbrahim Hakkı KAYNAK*
Tahsin KARABULUT**

ÖZ

Turizm faaliyetleri modern toplumlara ait bu olgu biçiminde ortaya çıkmış ve özellikle küreselleşme ile birlikte herkesin katılabildiği bir organizasyona dönüşmüştür. Söz konusu faaliyetler içerisinde önemli bir yer tutan kent, kültür ve inanç turizmine yönelik organizasyonlar turist veren ülkeler ile turist alan ülkeler arasında sosyo-kültürel hareketlilik meydana getirmesinin yanında ülke ekonomilerine önemli bir katkı sağlamaktadır. Turizmde kentlerin sahip olduğu coğrafi, kültürel ve tarihi özellikler, o toplumun doğal yaşantısı içerisinde kentsel ve kültürel turizmi faaliyetleri olarak ziyaretçilere sunulmaktadır. Kentler sahip oldukları ayırt edici özelliklerini ön plana çıkartarak kentsel turizmin kazanımlarından faydalanabilmek için koruma ve imar projeleri geliştirmektedirler. Dinamik bir yapıya sahip olan toplumsal hayattaki değişimler deniz-kum-güneş konseptindeki turistik faaliyetlerin yerine alternatif turizm türlerine olan ilginin artmasına neden olmuştur. Söz konusu bu gelişmeler sosyal, kültürel, sanatsal birçok amaçla kentlere yapılan kısa süreli ziyaretleri içeren kent turizminin gelişmesine neden olmuştur. Kent turizminin gelişmesinin temel nedenlerinden birisi de insanların kentlerin tarihi süreç içerisinde oluşturdukları fiziki, sosyal, kültürel ve işlevsel kimliklerini daha iyi tanıma isteklerinden kaynaklanmaktadır.

Anadolu kültür ve medeniyetlerin beşiği, mayası ve bir yeryüzü cennetidir. Bu beşikteki medeniyet hamurunun mayası M.Ö 10.000'lerde atılmış ve zenginleşerek tatlı bir kıvamla bugüne kadar gelmiş zengin, cömert bir coğrafi mekân ve destinasyondur. Bu açıdan Anadolu'da pek çok kent bu tarihsel mirasa ev sahipliği yapmaktadır. Konya ili Türkiye'nin sosyal, ekonomik ve kültürel alanlarda en köklü şehirlerinden biridir. İnsanlık tarihinde bir devrim niteliğinde olan göçebelikten, avcı – toplayıcılıktan yerleşik ve ziraat toplumuna geçişin bu topraklar üzerinde gerçekleştiğini gösteren belgeler Konya Çatalhöyük kazı çalışmalarında ortaya çıkmıştır. Bugünkü dünya medeniyetinin beşiği sayılan Konya, inanç tarihi açısından da önemli bir konuma sahiptir. Çatalhöyük'te M.Ö. 6500'lü yıllarda ortaya çıkan Ana Tanrıça, Kybele kültü paganist dinlerin de ilk nüvesini oluşturmaktadır. Konya diğer dinlere de tarihsel süreç içinde ev sahipliği yapmış bir kenttir. Bu çalışmamızda Konya'da var olan inanç ve kültürel değerler Hıristiyanlık ve İslam dini açılarından değerlendirilerek Kentsel Turizme katkısı üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Anadolu Kültürü, Çatalhöyük, Kentsel Turizm, Hıristiyanlık, İslamiyet

Urban Tourism and Cultural Tourism In The Context Of Religious Tourism: The Case Of Konya

ABSTRACT

Tourism activities have been emerged as a phenomenon of modern society and particularly with the globalization period they have been turned into the organizations in which every people could join. Urban, culture and faith tourism oriented organizations are the main parts of these type of organizations and they make an economic contribution to the national economy in addition to the contributions to the construction of the socio- cultural movements between the tourist receiving countries and the tourist generating countries. The geographical, cultural and historical assets owned by the cities are served to the visitors as urban and culture tourism activities in their natural habitat. By bringing their distinctive properties into the forefront, they have been developing conservation and public works projects in order to obtain the benefits of urban tourism. The changes in social life in a dynamic cycle cause to increase the interests over the alternative tourism instead of tourism activities based on sea, sand and sun concept. These developments contributed to the urban tourism expansion related with the short term visits mainly depend on cultural, social and artistic aims. One of the main reasons for the development of urban tourism based on human demands. They are very enthusiastic to discover the social, cultural and functional identities of the cities in detail.

Anatolia, which is the cradle and starter of culture and civilization, is a paradise on earth. The seeds of that civilisation were spreaded in 10,000 BC and it has been enriched with a sweet consistency as a rich, generous geographical space and destination so far. In this perspective, many cities in Anatolia are home to this historical heritage. Konya is one of the oldest cities in terms of cultural and industrial areas. As a revolution in the history of mankind transition from nomadic to hunter - gatherer to residential and agricultural society has been occurred in this land and the documents indicating that have emerged over the excavations at Çatalhöyük in Konya. Konya is considered as the cradle of civilization in today's world, has an important position in terms of religious history. Mother Goddess, the Cybele cult found at Çatalhöyük in 6500 BC, constitute the first part of pagan religions core. In this study we will evaluate belief and cultural values in terms of Christianity and Islam and focus on the contribution to the Urban tourism.

Keywords: Anatolian Culture, Catalhuyuk, Urban Tourism, Cristianity, Islam

* Yrd. Doç. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi, ihkaynak@konya.edu.tr

** Doç. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi, tkarabulut@konya.edu.tr

Makalenin Gönderim Tarihi: 07.02.2016; Makalenin Kabul Tarihi: 04.03.2016

1.Giriş

Bir örgütlenme ve ortak yaşam biçimi olarak kent medeniyetin kaynağıdır. Bu kent medeniyetinin mayası din, coğrafya, siyaset ve ekonomi denkleminde oluşmaktadır. Kenti meydana getiren topluma din, zihinsel anlamda, coğrafya mekânsal anlamda, siyaset yönetim bağlamında ve iktisadi ilişkilerin oluşumu anlamında katkıda bulunmaktadır. Medeniyetin beşiği olan Anadolu, Mezopotamya, Mısır, Yunan ve Roma'da din, bütün çeşitliliği ile medeniyet coğrafyasında yaygın değer kaynağı ola gelmiştir. Bu oluşumda dini yapılar, ilk dönemden itibaren tapınak ve sunaklarıyla, mabet ve mekanlarıyla medeniyet kurmada öncü rol olurken; siyaset, kent yönetimi, belediye ve meclis binaları ile; iktisadi faaliyetlerde çarşı ve pazar yerleri ile kent kimliğini oluşturmadaki görevini yerine getirmiştir. Anadolu'daki son medeniyetin kurulmasında ise en temel öge İslam dini olmuştur.

İslam medeniyetinde de benzer gelişmeler görülmüş ve kentler hayatın vaz geçilmez unsuru olmuştur. Konya, modern zamanlara kadar İslam kenti olarak kendisini temsil etmiştir. Grek-Roma ve Hristiyan çizgide şekillenen batı kentleri 18.yüzyıldan itibaren sanayi devrimi ile birlikte yeni bir kentleşme sürecinde ortaya çıkmıştır. Bu yeni kent medeniyetinin temel özelliği köyden kente nüfus göçü ile başlamış ve yeni bir çalışma ve yaşam biçimi meydana getirerek modern kentleşmenin de öncüsü olmuştur. Modern öncesi medeniyetin gelişim süreçlerinde bir örgütlenme biçimini meydana getiren din ve siyaset, toplumu ve toplumsal örgütlenmeyi belirleyen temel unsurken, sanayi uygarlığı ile birlikte ortaya çıkan sermayeye dayalı yeni anlayışta kentler yeni bir kimlik kazanarak geleneksellikten arındırılmış bir kent görünümü arz etmeye başlamıştır. Kentler, böylece geleneksel- kırsal yerleşim yeri olmaktan çıkarak ilişkilerin ekonomik temellere dayalı bir yerleşime dönüşmüştür. Sanayileşme ve modernleşme süreçleriyle birlikte kentlerde ekonomi merkezli bir anlayış ortaya çıkmıştır. Bu anlamda kentin doğası değişerek mabet merkezli kent yapıları, alış-veriş merkezli yapılara dönüşmüştür. Artık şehrin bulvarları dini yapılara değil, alış-veriş merkezlerine çıkmaktadır.

Üretim ve tüketim faaliyetlerinin çok hızlı geliştiği, alışkanlıkların sürekli değiştiği, bilgi ve ulaşımın hızla yayılıp geliştiği, teknolojinin hayatın her aşamasında kullanıldığı bir dünyada yaşıyoruz. Bu anlayış ve tutum, bir hayat felsefesine dönüşerek toplumda yaşayan bütün bireyleri etkileyen modern bir yaşam biçimine dönüşmektedir. Özellikle tüketime dayalı bir iktisadi anlayış içerisinde ki kentlerde bu süreçten nasibini almaya başlayarak yüzlerce yılda meydana getirilmiş kent ve kent kültürü, tüketim kültürüne dönüşme yolunda hızla yol almıştır. Ne var ki, şimdiki zaman geçmiş zamana galip gelmiş, kültürel ve dini süreklilikler kırılmaya uğramıştır.

Toplumsal, çağdaş bir olgu ve dünyanın en büyük ekonomik sektörleri arasında yer alan turizm sayesinde, kentler tarihsel süreklilikleri öne çıkararak bir tarih bilinci oluşmasına vesile olmuş, böylelikle kentlerin tarihsel kimliğini korumaya yönelik çalışmalar başlamıştır. Söz konusu gelişmeler sonucunda alternatif turizm imkânı olarak kentsel turizmden söz edilmeye başlanmıştır. Tarihsel Çevre Koruma Politikaları çerçevesinde Anadolu'da birçok kentte kent turizmine yönelik çalışmalara önem verilmiştir. Yapılan çalışmalar ve Tarihsel Çevre Koruma Politikaları çerçevesinde bir medeniyet kimliği olan kentler, kendi kültürel varlıklarıyla ön plana çıkmaya başlamışlardır. Bu alanda yapılan çalışmalardan Konya'da nasibini almaya başlamış ve böylece kenti gezenler en azından dünü ve bugünü ile Konya'yı görme şansını yakalama imkânına kavuşmuştur.

2. Kent ve Turizm

Kent, insanı insana mecbur kılan, insan ilişkilerinin derecesini, mesafesini ayarlayan coğrafi mekânın yanı sıra sosyo-psikolojik hayatı da içine alan bir yaşam alanıdır. Bir yaşam alanı olarak kent, insanın ürettiği en önemli ve aynı zamanda karmaşık mekânsal biçimlendendir (Alver,2012:25). Bu anlamıyla kent, doğal coğrafi bir alanla birlikte; binaları, sokakları, yolları, kaldırımları, çarşıları, eğlence yerleri, müzeleri, dini, iktisadi ve siyasi yapıları ile görülmeye değer bir manzara olarak kendini ifade etmektedir (Alver,2012:25). Turizm ise bünyesinde "kaçış ve yöneliş" barındıran tatil, eğlence dinleme kültür ve inanç amaçlı insanların katılmış olduğu bir seyahat faaliyetidir.

Çağdaş modern toplumlarda daha fazla görülen turizm olgusu küreselleşme ile birlikte herkesin katılabildiği bir organizasyona dönüşmüştür. Bu organizasyon turist veren ülkeler ile turist alan ülkeler arasında sosyo-kültürel hareketlilik meydana getirmesinin yanı sıra ülkeler açısından ekonomik

kazanımlarda oluşturmaktadır. Turizm faaliyetlerinin özellikle ülkelere sağladığı ekonomik kazanımlar ülkeleri alternatif turizm arayışlarına yöneltmiştir. Bu konuda turizmin geldiği son aşamalardan bir tanesi de kentsel turizmdir. Kentsel turizm faaliyetleri ülkelerin sosyal ve ekonomik kalkınmalarına önemli katkıda bulunmakta (Cano ve Mysyk,2004:883) ve söz konusu bu faaliyetler dünyadaki turizm talebenin yarısından fazlasını karşılamaktadır (Alaeddinoğlu,2012:310).

Dünyada turizmin ortaya çıkışı 19.yüzyıla kadar gitmesine rağmen, turizmin kent ekonomilerine yaptığı katkıya yönelik beklentiler 1980 sonrasında yerel yönetimlerin gündemine giren bir konu olmuştur (Kızıldere,2007:27). Kent turizmi, metropol ölçeğindeki büyük kentlerde gerçekleştirilen bir turizm türüdür. Tatil yapmak, tarihsel ve kültürel bilgi ve deneyim elde etmek, spor etkinliklerini izlemek, sanatsal etkinliklere katılmak, arkadaş ve akraba ziyareti, alış-veriş ve iş seyahatlerini kapsayan "Kent Turizmine" olan ilgi dünyada hızla artmaktadır (Emekli,2013:138).

Her kentin sahip olduğu turistik destinasyonlar farklı olduğundan kentler kendilerine ait farklı özellikleriyle ön plana çıkmaktadır. Bu farklılıklar sonucunda bazen tek bir kavram dahi kentin kimliği hakkında bir düşünce vermeye yeterli olmaktadır. Örneğin Konya'da çok sayıda tarihi kültürel miras olmasına karşın akla ilk gelen ilk isim ve yer Mevlana'dır. Bu onun tanıtıcı ve ayırıcı özelliğidir. O halde Mevlana Konya kent kimliğini oluşturmada öteden beri onca eserler arasında ön plana çıkmaktadır. Bu durum Konya'nın kent kimliği ve imajının oluşturmada tek başına yeterli gelebilmektedir. Kent, müzeleriyle, Selçuklu ve Osmanlı dönemlerine ait cami, medrese, hamam ve vakıf eserleriyle açık hava müzesi durumundadır. Bu açık hava müze görüntüsü, Konya/ Çatalhöyük'le başlayıp, Roma, Bizans, Selçuklu ve Osmanlıyı izleyerek günümüze kadar gelmiştir.

Toplumsal yapıların ve bireylerin geçirmekte olduğu iktisadi, siyasi ve sosyo-kültürel dönüşümler, kentlerin de yeni kimlik kazanmasında olumlu ve olumsuz katkılar sağlamıştır. Küreselleşme sürecinin yoğun bir şekilde yaşanmasının bir sonucu olan bu dönüşümler ve yapılanma modelleri, bütün dünyada olduğu gibi ülkemizdeki kentleşme politikaları ve uygulamalarında da kendisini göstermektedir. Bu değişim ve dönüşüm olgusu Konya'da da kentsel dönüşüm ve kentsel yapılaşma anlayışlarını da etkisi altına almıştır. Yaşanan bu süreçle birlikte kentlerin markalaşması ve marka kentler oluşturma gündeme oturmuş, bu doğrultuda, kentleri planlı markalaştırmak için Kültür ve Turizm Bakanlığı 2007 yılında "Türkiye Turizm Stratejisi 2023 ve Turizm Stratejisi Marka Kent Eylem Planı" (2007–2013) hazırlamıştır. Bu plan doğrultusunda, Marka Kentler Projesine seçilen İstanbul, Ankara, İzmir ve Antalya gibi kentlerde kent turizminin; Adıyaman, Amasya, Bursa, Edirne, Gaziantep, Hatay; Konya, Kütahya, Manisa, Nevşehir, Kars, Mardin, Sivas, Şanlıurfa ve Trabzon illerinde ise kültür turizminin canlandırılarak marka kültür kentlerinin oluşturulması öngörülmektedir (www.şehirplanlam.org).

Konya tarihi kent merkezi; kentsel arazi kullanım deseni ve işlevsel bölgeleme, coğrafi açıdan merkezi konumu ve kolay erişilebilirlik/ulaşılabilirlik olanakları, kentsel nüfusun tümüne hizmet eden iktisadi faaliyetler ve yönetsel hizmetlerin odaklandığı kentsel merkez işlevi, kültürel miras değerleri eşliğinde biçimlenen mekânsal ve işlevsel örüntüsü, yakın çevresindeki kültürel mirasa konu olan değerler ile kültürel turizm yönelimli mekânsal ve işlevsel gelişmelere açık bir kentsel alan niteliğindedir (Özcan,2009:4).

3. Konya'da Kentsel Turizme Yönelik Çalışmalar

Turizmde kentlerin sahip olduğu coğrafi, kültürel ve tarihi özellikler, o toplumun doğal yaşantısı içerisinde kent turizmi faaliyetleri olarak ziyaretçilere sunulmaktadır. Kentler de bu ayırt edici özelliklerini ön plana çıkartarak hizmet sektörü olan turizmden faydalanabilmek için koruma ve imar projeleri geliştirmektedirler. Son yıllarda insanların davranış ve yaşam biçimlerinde yaşanan değişiklikler, deniz-kum-güneş konseptindeki tatillerin yerine alternatif turizm türlerine olan ilginin artmasına neden olmuştur. Bu noktada sosyal, kültürel, sanatsal birçok amaçla kentlere yapılan kısa süreli ziyaretleri içeren kent turizmi ön plana çıkmıştır (İçellioğlu,2014:41).

Bu ilginin temelinde insanların kentlerin tarihi süreç içerisinde oluşturdukları fiziki, sosyal, kültürel ve işlevsel kimliklerini daha iyi tanıma isteklerinden kaynaklanmaktadır. Konya bu noktada bütün bu kimliklere sahip olmakla birlikte Kültür ve Turizm Bakanlığı 2007 yılında "Türkiye Turizm Stratejisi 2023 ve Turizm Stratejisi Marka Kent Eylem Planı" (2007–2013) çerçevesinde bir kültür kenti olarak öngörülmüştür.

Konya tarihi kent merkezi temelde dört odak çevresinde yoğunlaşır. Bunlardan ilki Alâeddin Tepesi olarak bilinen höyük ve yakın çevresidir. Tarihi kent merkezini oluşturan ikinci kentsel odak Mevlana Müzesi ve yakın çevresidir. Tarihi merkezin üçüncü odak bölgesi, Mevlana caddesi üzerinde bulunan ve günümüzde Kayalı Park olarak da bilinen tarihi kent meydanıdır. Tarihi kent merkezini tanımlayan dördüncü ve son odak bölge ise; geleneksel Konya Çarşısının bulunduğu Bedesten bölgesidir (Yenice,2014:72-73).

Konya'nın bir kültür kenti olması yolunda öncelikli olarak Konya Büyükşehir Belediyesi 1996 yılında "**Konya Tarihi Şehir Merkezi, Koruma Geliştirme ve Tarihi Çevre ile Uyumlu Yenileme Amaçlı Koruma ve İslah Çalışmalarını**" başlatmıştır. Bu çalışmalar sonucunda ulaşım, çevresel değerler, tarihi yapılar ve özellikleri değerlendirilerek, koruma amaçlı imar planı oluşturulmuş ve uygulamaya koymuştur. Bu kentsel tasarım proje çalışmaları tarihsel şehir merkezindeki mimari ve çevresel nitelikleri korumak ve yaşatmak amacıyla Konya Kültür ve Tabiat Varlıkları Koruma Kurulu Kararları uyarınca gerekli çalışmalar başlatılmış olup söz konusu kararlar çerçevesinde planlama kapsamına alınıp bitirilen projeler şu şekilde sıralanabilir:

- 1970 yıllarından itibaren yapımı planlanan Alaeddin Tepesi ile Mevlana Külliyesi arasındaki Raylı Toplu Taşıma çalışmaları geliştirilerek Koruma planında önerilen doğu-batı doğrultusunda Raylı Toplu Taşıma sistemi Alâeddin Tepesi ile Mevlana Külliyesi ve Mevlana Kültür Merkezi arasında işletilmesi ve kent merkezi ile kentin doğusunun bağlantısını sağlayacak şekilde çalışmalar bitirilmeye başlamış durumdadır (Tuncer, 2006: 51)
- Geleneksel Konya Çarşılarının yoğunlaştığı "Arasta/Bedesten" kesimi, Aziziye, Kapu, İplikçi ve Şerafeddin Camii çevreleri kentsel tasarım alanları olarak düşünülmüş (Tuncer, 2006: 54) ancak Bedesten, Kapu Camii ve Aziziye Camii civarındaki tarihsel mekânlar restore edilerek geleneksel kent mekânları olarak hizmet vermeye devam etmektedir.
- Şerafeddin Camii ile Vakıflar bölge müdürlüğü civarındaki alan taksi durağı ve otopark olarak hizmet verirken, yapılan çalışmalar ile günümüzde yaya yolu haline dönüştürülerek özellikle yayalar için daha rahat ve daha ferah bir alan olarak hizmete sunulmuştur.
- Şerafeddin Camii ile Hükümet Konağı arasında kalan ve halk arasında da Kayalı Park olarak bilinen meydanın kentsel tasarım, peyzaj projeleri tamamlanmış ve uygulanarak hizmete sunulmuştur.
- Mevlana Külliyesi çevresinde bulunan eski Konya evleri restorasyon çalışmalarından geçirilerek sosyo-kültürel etkinliklerin yapılabileceği bir konseptte büründürülmüş ve kentsel turizmin hizmetine sunulmuştur.
- Tarihi Sille evleri ile birlikte Aya Elana Kilisesi restore edilmiş ve inanç turizmi hizmetine sunulmuştur.
- Yerel yönetimlerin yapmış oldukları Kelebekler Vadisi, 80 Binde Devri Alem Parkı gibi alanlarla hem yerleşikler hem de turistler açısından farklı çekim merkezleri oluşturulmuştur.

4. İnanç Turizmi Bağlamında Konya Kültürel Mirası

İnanç turizmi, çeşitli dinlere mensup insanların inançları gereği kutsal yerleri görmek istemelerinden kaynaklanmaktadır. Her hangi bir yerin kutsal kabul edilmesinin dört nedeni vardır:

- Kutsal kabul edilen yerin Tanrı tarafından gösterilmesi(Erbaş,2002:98): Kudüs'teki Süleyman Mabedi'nin Hz. Davut'a Yahve tarafından gösterilmesi,(Tekvin,8:21-22) Kabe'nin yerinin Hz. İbrahim'e işaret edilmesi(Hac suresi,26).
- Tanrı'nın o yerde kudretiyle hazır bulunuşu: Nitekim pek çok dinde mabedin en mukaddes mekânında Tanrı'nın ikamet ettiğine inanılmıştır. (Erbaş,2002:99).
- Tanrı'nın o yerde gücünü izhar etmesi: Tanrı Yahve'nin Sina dağında Hz. Musa ile konuşmuş olması ve Kur'an'a göre oraya tecelli etmesi. Bu sebeple burası Yahudilerce kutsal sayılmıştır (Erbaş,2002:99).
- Tanrı'nın o yerde görünmesi (theophany): İsraililerin Kenanlılardan miras olarak devraldıktan ve muhafaza ettikleri pek çok eski mabede karşı tavırları bunu gösterir. İsrail için bu mabetler ancak theophany yoluyla kendi tanrıları Yahve tarafından yasallaştırılmış olarak düşünülmüştür (Erbaş,2002:99).

- e) Bir yerin insanlar tarafından kutsal sayılması: Herhangi bir önderin doğup büyüdüğü veya elini faaliyet gösterdiği, şehit mezarlarının bulunduğu veya din büyüklerinin hatıra eşyalarının muhafaza edildiği bir yer kutsal sayılmıştır (Erbaş,2002:99).

İnsanlık tarihinin ilk yerleşim merkezlerinden biri olan (M.Ö.7000) ve tarih akışı içerisinde birçok medeniyetin izlerini taşıyan Konya, Hitit, Roma, Selçuklu ve Osmanlı dönemlere ait eserleriyle bir açık hava müzesi kimliğini taşımaktadır. Her kentin bir kuruluş öyküsü olduğu gibi Konya'nın da bir kuruluş öyküsü vardır: Bu öyküye göre kente zarar veren bir canavarı öldüren kişiye şükran ifadesi olarak bir anıt yapılmış, bunun üzerine de bu olayı anlatan bir resim çizilmiştir. Bu anıta da İkonion ismi verilmiştir. Bu toprakta ortaya çıkan ana tanrıça kültü, Frigya'da Kibele, Yunan'da Artemis ve Hristiyanlıkta Meryem'e dönüşerek gelişim göstermiştir. Yapılan çalışmalar neticesinde Konya, Kültür ve İnanç Turizmi açısından değerlendirildiğinde pagan kültüründen başlamak üzere Hristiyanlık ve İslam dinleri açısından zengin değerlere sahip olduğu anlaşılmıştır.

Pagan kültürlerde her şehrin bir koruyucu tanrı veya tanrıçası vardır. Her hangi bir durum karşısında onlara sığınılır ve adaklar yapılır. Konya ve çevresinde ana tanrıça Zizimmene olarak saygı görmüştür. Konya/Sızma'da yapılan kazılarda bir taşa şu yazıya rastlanmıştır: "Zizimmene Ana'ya adakta bulunmuştur"(Bildirici,2006:5). Konya /Meydan köyünde bulunan bir yazıtta Işık-Gök Tanrı- Zeus'un isminin "Dii" şeklinde yazıldığı tespit edilmiştir (Bildirici,2006:5). Evrensel ışık- Gök Tanrı çeşitli kültürlerde de yerleşerek Konya/ Zıvarık'ta (Altınekin) "Aphia Zeus" ismi ile adakta bulunulmuştur (Bildirici,2006:10).

Şeyh Ahmet Mahallesinde bir çeşme taşında görülmüş ve araştırmacı Calder tarafından okunmuş bir diğer yazıtta ise"Meiros ve eşi Damalis Zizimmene'ye adakta bulunmuştur (Bildirici,2006:5).

Konya, Çatalhöyük ve Selçuklu döneminin yanı sıra Hristiyanlık tarihi açısından da oldukça önemlidir. Hristiyanlığın ilk yıllarında misyonerlerin uğradığı en önemli noktalardan birisi olan Konya'nın adı İncil'de "Iconium" olarak zikredilmiş ve İncil'de adına bölüm yazılmış olan St. Timothy ve bir dönem Hz. Meryem'den sonra neredeyse ikinci önemli azize sıfatına getirilen ve Hristiyanlığın ilk kadın şehitlerinden sayılan St.Thecla, Iconiumlu Hristiyan figürler olarak tarihteki yerini almışlardır (Berk, 2014:179).

Bugünkü Hristiyanlığın mimarı olan Tarsuslu Paul Hristiyanlığı yayma amaçlı yaptığı gezilerde Konya ve Lystra'yı ziyaret etmiş ve bu dinin ilk tohumlarını buralarda atmıştır. Hristiyanlığın önemli Azizleri arasında yer alan Lystra'lı Timotheus ve Aya Thekla burada Hristiyan olmuştur.

Sille, Hristiyanlık döneminde Roma – Kudüs güzergâhında yer alan ve kutsal hac yolu üzerinde bulunan önemli bir yerleşim olmuş ve Sille'nin en büyük kilisesi olan Aya Elene'nin temelleri 327'de bu kutsal hac yolculuklarından birinde atılmıştır (Sarıköse,2009:8).

Konya şehir merkezinde Arapoğlu Makası denilen mevkide 1910 yıllarına tarihlenen bir de Roma Katolik Kilisesi vardır ki, bugün ibadete açıktır.

11. yüzyıldan itibaren Selçuklu Türkleri tarafından Anadolu gerek düşünce ve gerekse de sanat açısından bir imarlaşma dönemine girmiş ve bu süreçte Konya da Türk-İslam sanat şaheserleriyle donatılarak dünya medeniyet tarihindeki yerini almıştır. İnsanların zihinlerinde Konya deyince Mevlana, Mevlana deyince de Konya akla gelmektedir. İnanç Turizminin temelinde olan hoş görü düşüncesi, Mevlana'nın "Gel, Her ne olursan ol, yine gel" çağrısı her yıl 10-17 Aralık tarihleri Mevlana'yı Anma ve kültür etkinlikleri sürmektedir.

Konya, bugün bütün tarihi süreçlere rağmen, geleneksel halk kültürünün yanı sıra modernitenin getirdiği yaşamsal dönüşümü de beraberinde yaşamaktadır.

Konya kent merkezinde bulunan Hristiyanlık ve İslam inanç merkezleri dört grupta toplanmaktadır:

- Kiliseler:** Klistra antik yerleşimi, Sille Aya Elana Kilisesi, Sille Mağara Kiliseleri, Sille Ak Manastır Kilisesi, Konya Merkez Aziz Pavlus Kilisesi
- Camiler:** Alaaddin Camii, İplikçi Camii, Şerafettin Camii, Sahip Ata Camii, Konevi Camii, Selimiye Camii, Aziziye Camii, Kapı Camii, Nakiboğlu Camii, Şemsi Tebrizî Camii, Hacı Fettah Camii, Piri Mehmet Paşa Camii, Tavusbaba Camii.
- Mescitler:** Meram (Hasbey) Mescidi, Sırçalı Mescit, Hacı Ferruh Mescidi, Hoca Hasan Mescidi, Ferhuniye Mescidi, Beyhekim Mescidi, Zevle Sultan Mescidi, Karatay Mescidi.

- d) **Türbeler:** Selçuklu Sultanlar Türbesi, Yeşil Türbe (Mevlana ve Ailesi), Şemsi Tebriz-i Türbesi, Sadreddin Konevi Türbesi, Tavusbaba Türbesi, Ateş Baz Veli Türbesi, Tahir ile Zühre Türbesi, Ahmet Fakih Türbesi, Ulaş Baba Türbesi(Tapur,2009: 479).

5. Sonuç

Ülkelerin sosyal, kültürel ve ekonomik olarak kalkınmasının yanı sıra birbirleri ile olan münasebetlerinin gelişmesinde de önemli bir katkı sağlayan turizm faaliyetleri, özellikle ulaşım olanaklarının artması, kitle iletişim araçlarının gelişmesi, ülkelerarasındaki vize uygulaması gibi birçok bürokratik engellerin kaldırılması gibi gelişmeler sonucu her geçen gün artarak devam etmektedir. Artan turizm talebinin karşılanması amacıyla alternatif turizm faaliyetleri geliştirilmekte ve yeni turistik destinasyonlar oluşturmaktadır. Bu amaçla; kültürel, kentsel ve inanç turizmine yönelik çalışmalar her geçen gün daha da artarak devam etmektedir.

Konya sahip olduğu kültürel ve tarihi dokusu itibarıyla ülkemizde inanç turizmi açısından çok farklı destinasyonları bünyesinde barındırmakta, bu nedenle hem kent turizmi hem de inanç turizmi açısından önemli bir konuma sahiptir. Bu konuda son yıllarda önemli gelişmeler olmasına rağmen sahip olunan potansiyelin yeteri kadar değerlendirilebildiğini söylemek oldukça zordur.

İnanç Turizmi Bağlamında Konya'nın kentsel turizm ve kültürel mirası sorgulandığında yapılması gerekenleri şu şekilde sıralamak mümkündür:

- Konya İnanç Turizmi ve Kültürel mirası doğa, insan, kültürel değerleri denkleminde düşünülerek, kentsel turizm açısından alt ve üst yapı çalışmaları yapılmalıdır.
- Turizmin temelinde olan insan, doğa, turist ve turistik destinasyonların hassasiyetleri göz önüne alınarak şehirleşme ve kentsel dönüşüm planlanmalıdır.
- Kültür ve medeniyetlerin buluşmasına katkı sağlayıcılığı düşünülen inanç turizminin temel unsurları olan din ve inançlar, yerli ve yabancılara görsel ve işitsel olarak tanıtılmalıdır.
- Kaybolmaya yüz tutmuş şehir kültürüne ait unsurların gelecek nesillere aktarılabilmenin çareleri aranmalıdır.
- Turizmin bir hizmet sektörü olarak, insanlara çevre, sosyo-kültürel ve iktisadi boyutları olduğu bilincini oluşturmak, sektörün verimliliğini artırmak için eğitim seminerleri düzenlenmelidir.
- Henüz yaşayan ve ayakta duran Konya Kültürel mirası aslına uygun projelerle yeniden ele alınarak işlevsellik kazanmasının önü açılmalıdır.
- Kentsel Turizm, kentlerdeki iktisadi kaynakların etkin kullanımının sağlanarak yeniden elde edilme çabası olarak görülmeli, kentsel turizm kentlerdeki gündelik hayata, sosyo-kültürel ve iktisadi açıdan bir canlılık getirme çabası olarak değerlendirilmeli tarihi ve sosyal dokuya zarar vermeden tasarlanmalı ve hayata geçirilmelidir.
- Konya'nın birden fazla ziyaret edilebilecek zenginlikleri ortaya konularak sağlıklı tanıtım ve pazarlaması yapılmalıdır.
- Konya'nın kent ve inanç turizmi potansiyelinin değerlendirilebilmesi için yeni stratejiler belirlenmeli, turizm sektöründe faaliyet gösteren kişi ve firmaların karşılaşabileceği engellerin ortadan kalkması için hem merkezi hem de yerel yönetimler belirlenecek stratejiler doğrultusunda gerekli adımları atmalı ve gerekli çabayı göstermelidir.
- Ayrıca kentte yaşayan yerel halkın turizm faaliyetlerine ve turistlere gerekli özeni göstermesi, turizme istekli olması için sosyal etkinlikler düzenlenmeli, turizm sektörünün ihtiyacı olan kalifiye eleman ihtiyacının karşılanabilmesi için üniversite-turizm sektörü işbirliği çerçevesinde eğitim programları düzenlenmeli, hem turizm eğitiminde hem de sektörde deneyimli insanlara fırsatların yolu açılmalıdır.

Kaynakça

Kur'an-ı Kerim

Kitab-ı Mukaddes

Alaedinoğlu, Faruk,(2012), "Kent ve Turizm",(Editör :Alver Köksal) Hece Yayınları. Ankara.

- Alver Köksal, (2012),”Kent İmgesi” Editör : Alver Köksal), Hece Yayınları, Ankara,
- Berk, Fatih Mehmet, (2014), “ Şehir, Medeniyet ve Kutsallık Bağlamında Konya’nın Erken Dönem Hıristiyanlık Tarihi, İnanç Turizmi (Editör: Y.Bilim, Ö. Özer), Çizgi Kitabevi, Konya.
- Cano,L. And Morales,M., (2004),Avis,”Cultural Tourism, The State and Day of The Dead”Annals of Tourism Resarch,Vol.31, No.4,pp 879-898.Printed in Great Britain.
- Emekli, Gözde, (2013),”Öğrenen Turizm Bölgeleri Yaklaşımı ve Kent Turizmi - Öğrenen Turizm Bölgeleri, Kentler ve Kent Turizmine Kuramsal Yaklaşım”, 3rd International Geography Symposium - GEOMED 2013.
- Erbaş, Ali,(2002), “İslam Dışı Dinlerde Hac”, Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi 5, Sakarya.
- İçellioğlu, Cansu Şarkaya,(2014),” Kent Turizmi ve marka Kentler: Turizm Potansiyeli Açısından İstanbul ‘un Swot Analizi”, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı: 2014 / 1, 37-55.İstanbul.
- Kızıldere, Dicle, (2007), “1980 Sonrası İstanbul’un Tarihi Kent Merkezinde Sosyo-Ekonomik ve Mekânsal Dönüşüm: Talimhane, Beyoğlu Örneği”, Yeditepe Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- M.Serhat Yenice, (2014),”Konya Tarihi Kent Merkezi İçin Turizm Odaklı Yenileme Stratejileri”, ARTIUM, Vol. 2, No.1, 2014,Gaziantep.
- Özcan, Koray, (2009), “Sürdürülebilir Kentsel Korumanın Olabilirliği Üzerine Bir Yaklaşım Önerisi: Konya Tarihi Kent Merkezi Örneği”, METU JFA,2009/2
- Sarıköse, Barış, (2009) , Sille, Bin yıllık Birliktelik, Çizgi, Konya.
- Tapur, Tahsin,(2009), “Konya İlinde Kültür ve İnanç Turizmi”, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi The Journal of International Social ResearchVolume 2 / 9 Fall
- Tuncer, Mehmet, (2006),Tarihsel Çevre Politikaları Konya, Konya Büyükşehir Belediyesi, Konya.
- http://www.mehmetbildirici.com/post_attachment/stream?, Halk İnanışına Göre Konya’da Yatan Peygamberler (Erişim,10.11.2015).
- <http://www.sehirplanlama.org/index.php?option=com>, (Erişim Tarihi: 10.11.2015).